

Evaluatiemethode en eerste resultaten van de uitvoering van het Federaal plan duurzame ontwikkeling 2021

Mei 2023

Mathijs Buts, mb@plan.be

Patricia Delbaere, dp@plan.be

Abstract - De regering keurde een nieuw vijfjaarlijks Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling goed op 1 oktober 2021. Dat plan is de kern van het federale beleid voor duurzame ontwikkeling: "*Het plan legt de te nemen maatregelen vast op federaal niveau met het oog op de realisatie van enerzijds de internationale en Europese verbintenissen en anderzijds de doelstellingen vastgelegd in de langetermijnvisie.*" (MB, 1997, art. 3). Deze Working Paper beschrijft de methodologie voor de opvolging van de uitvoering ervan. Die is gebaseerd op een samenwerking met de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO) voor de identificatie van de maatregelen en start vanuit de rapportering van de ICDO-leden over de uitvoering ervan. Tegelijk worden de resultaten hier een eerste keer gepresenteerd, wat vanaf dit voorjaar jaarlijks zal gebeuren. Daaruit blijkt dat de overheidsdiensten na één jaar over de uitvoering van al meer dan 90% van de maatregelen rapporteren en dat slechts 30% van de maatregelen (nog) niet in een uitvoeringsfase is.

Keywords - duurzame ontwikkeling, beleidsevaluatie

Acknowledgement - Het Federaal Planbureau dankt Marie-Line Gabriel en Cédric van de Walle voor hun constructieve bijdrage aan de voorbereiding van deze Working Paper.

Inhoudstafel

Synthese	1
Inleiding	3
1. Methodologische aspecten	5
1.1. Definitie van de indicator	5
1.2. Berekening van de indicator	6
1.2.1. Identificatie van de maatregelen	6
1.2.2. Gegevensverzameling	7
1.2.3. Analyse en validering van de gegevens	7
1.2.4. Berekening van de indicator	10
2. Resultaten	14
2.1. De uitvoering van de maatregelen van het federaal plan in zijn globaliteit	14
2.2. Uitvoering van het federaal plan volgens verschillende criteria	15
2.2.1. Rapportage van de overheidsdiensten en uitvoering volgens interdepartementaal karakter	15
2.2.2. Uitvoering volgens timing	17
2.2.3. Uitvoering volgens het hoofdstuk van het federaal plan	17
2.2.4. Uitvoering volgens beleidsinstrument en effect op de samenleving	18
2.2.5. Uitvoering volgens beleidsbron of oorsprong van de maatregelen	20
Bibliografie	21

Lijst van tabellen

Tabel 1	Rapportering over de maatregelen per overheidsdienst	16
---------	--	----

Lijst van figuren

Figuur 1	Uitvoering van de maatregelen van het Federaal plan 2021	15
Figuur 2	Maatregelen volgens hun interdepartementaal karakter, aantal (links) en uitvoering (rechts)	16
Figuur 3	Maatregelen volgens hun timing, aantal (links) en uitvoering (rechts)	17
Figuur 4	Maatregelen volgens hoofdstuk, aantal	17
Figuur 5	Maatregelen volgens hun timing, uitvoering	18
Figuur 6	Maatregelen volgens beleidsinstrument, aantal	19
Figuur 7	Maatregelen volgens beleidsinstrument, uitvoering	19
Figuur 8	Maatregelen volgens hun effect op de samenleving, aantal (links) en uitvoering (rechts)	20
Figuur 9	Maatregelen volgens hun oorsprong, aantal (links) en uitvoering (rechts)	20

Synthese

De wet van 5 mei 1997 *betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling* voorziet in de goedkeuring van een federaal plan inzake duurzame ontwikkeling om de vijf jaar. "Het plan legt de te nemen maatregelen vast op federaal niveau met het oog op de realisatie van enerzijds de internationale en Europese verbintenissen en anderzijds de doelstellingen vastgelegd in de langetermijnvisie" (BS, 1997, art. 3). Het definieert dus de manier waarop België de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling wil verwezenlijken, of het nu gaat om de doelstellingen van de federale langetermijnvisie voor 2050 of die van de Verenigde Naties voor 2030 (*Sustainable development goals* of *SDG's*).

Deze wet voorziet ook in de opstelling van een Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling door het Federaal Planbureau (FPB; BS, 1997, art. 7). Dit rapport bevat onder meer een externe evaluatie van de uitvoering van het federaal plan. Om die evaluatieopdracht van de uitvoering van de plannen in te vullen, heeft het FPB in 2005 een indicator ontwikkeld over de *uitvoering van het Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling* (FPB, 2005). Deze indicator synthetiseert de informatie over het uitvoeringsniveau van de maatregelen in een federaal plan in één enkele indicator.

Op 1 oktober 2021 heeft de federale regering een nieuw Federaal plan voor duurzame ontwikkeling aangenomen (Federale Regering, 2021). Dit is het derde plan sinds de invoering van de wet in 1997.

Deze Working Paper publiceert in het eerste deel de methodologische aspecten van de indicator over de *uitvoering van het Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling*. In vergelijking met de in 2005 ontwikkelde indicator werd deze vereenvoudigd. Het tweede deel presenteert de eerste resultaten ervan voor het derde federaal plan.

Voor de berekening van deze indicator steunt het FPB sinds het begin op de interne opvolging uitgevoerd door de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO) op basis van de informatie die haar leden in hun jaarverslagen en de bijbehorende databank verstrekken. In het kader van de goedkeuring van het derde Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling hebben het FPB en de ICDO een gemeenschappelijke aanpak opgesteld. Het hoofddoel van deze gemeenschappelijke aanpak is de meest volledige gegevens over de uitvoering van het federaal plan beschikbaar te maken via een proces in verschillende fasen.

De eerste stap was de identificatie van de afzonderlijke maatregelen van het federaal plan in het voorjaar van 2022. De twee instellingen hebben samengewerkt om één enkele lijst van maatregelen op te stellen voor de berekening van de indicator. Zo is een betere evaluatie van het federaal plan mogelijk, aangezien beide instellingen over dezelfde maatregelen en hetzelfde aantal maatregelen rapporteren.

Daarna werd vanaf het najaar van 2022 een jaarlijks iteratief proces opgezet. Dit proces in 3 stappen omvat een fase van gegevensverzameling, een analyse- en valideringsfase van de verzamelde gegevens en ten slotte een berekeningsfase van de indicator als zodanig.

Vanaf het voorjaar van 2023 zal het FPB deze indicator jaarlijks publiceren. Aangezien het evaluerend deel van het Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling slechts om de vijf jaar wordt

gepubliceerd, wordt er inderdaad ook een specifieke jaarlijkse publicatie gewijd aan de indicator die zal samenvallen met de publicatie van de indicator als onderdeel van de interne monitoring in het jaarverslag van de ICDO.

De eerste resultaten tonen dat de overheidsdiensten rapporteren over 90% van de maatregelen van het plan waarvoor ze verantwoordelijk zijn, op een totaal van 239 maatregelen van het Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling; slechts 10% van de maatregelen is *zonder informatie*. Verder is minder dan een derde (29%) van de maatregelen één jaar na de start van het federaal plan *zonder gevolg*. Beide categorieën bevatten maatregelen waarvan de uitvoering nog niet gestart is en kunnen enkel nog in aantal verminderen, naarmate er over meer maatregelen wordt gerapporteerd en er meer maatregelen uitgevoerd raken.

Voor meer dan de helft van de maatregelen is er dus gestart met de uitvoering. Bij 68 maatregelen (28%) is de *voorbereiding* van de uitvoering gestart en 80 andere maatregelen (33%) zijn *in uitvoering*.

Deze Working Paper analyseert ook de uitvoering volgens verschillende criteria: het interdepartementaal karakter van de maatregelen, de hoofdstukken van het federale plan (die overeenstemmen met de duurzame ontwikkelingsthema's uit dit plan), de uitvoeringstermijn, de gebruikte beleidsinstrumenten, de impact op de samenleving en de (politieke) oorsprong van de maatregel.

De maatregelen die gebruik maken van regulerende en economische instrumenten en een direct effect hebben op de samenleving zijn vaker *zonder informatie*, maar ook minder vaak *zonder gevolg*. Ze zijn ook vaker verder gevorderd in hun uitvoering: ze zijn dan *in voorbereiding* of *in uitvoering*. De verschillen zijn redelijk uitgesproken, ook al gaat het om een eerder klein aantal maatregelen (30 van de 239). De resultaten pleiten dan ook voor het opnemen van maatregelen met een direct effect om zoveel mogelijk uitgevoerde maatregelen te hebben en de beleidskracht van het federaal plan te vergroten. Dat was ook een aanbeveling uit het Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling uit 2022 (FPB, 2022).

Daarnaast wordt er over maatregelen met een in het plan bepaalde timing vaker gerapporteerd dan over maatregelen zonder een timing: over slechts 8% van de maatregelen met een timing is *geen informatie* beschikbaar, terwijl er over 17% van de maatregelen zonder timing *geen informatie* is. De maatregelen met een timing zijn ook vaker *in voorbereiding* of *in uitvoering* (61%) dan de maatregelen zonder timing (50%).

Wat de rapportering van de maatregelen betreft, is er in de komende jaren zeker ruimte voor verbetering mogelijk door het proces van rapportering door de overheidsdiensten nog verder te verbeteren. Op langere termijn, naar het volgend plan toe, is ook de kwaliteit van de formulering van de maatregelen voor verbetering vatbaar om de kwaliteit van de evaluatie te verbeteren. Het is makkelijker om te rapporteren over een maatregel die al heel duidelijk middelen, verantwoordelijken, enz. aanduidt, dan als de maatregel strategisch is geformuleerd en eerder een doelstelling verwoordt, zoals bijvoorbeeld 'iets verbeteren/versterken'.

Inleiding

De opmaak om de vijf jaar en de uitvoering van een *Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling* is een antwoord van de regering op de niet-duurzame trends in de samenleving. Daarvoor bepaalt het plan "de maatregelen die op federaal niveau moeten worden genomen om enerzijds de internationale en Europese verbintenissen en anderzijds de doelstellingen vastgelegd in de langetermijnvisie te realiseren" (BS, 2010; art. 3). Het federaal plan is een cruciaal onderdeel van de federale strategie inzake duurzame ontwikkeling.

Die strategie wordt georganiseerd door de wet van 5 mei 1997 *betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling* en de latere wijzigingen (hoofdzakelijk 2010 en 2014). De wet organiseert "de cyclus van de federale plannen en rapporten inzake duurzame ontwikkeling: het periodieke plannings- en rapportagemechanisme alsmede het consultatief proces, zoals ingesteld door deze wet, die gericht zijn op een continue verbetering van de kwaliteit van het beleidsproces inzake duurzame ontwikkeling. Die cyclus vormt de federale strategie inzake duurzame ontwikkeling en strekt tot de volledige tenuitvoerlegging van de opeenvolgende VN-conferenties over duurzame ontwikkeling sinds de Conferentie van Rio in 1992" (BS, 2010, art. 2, 8°).

De wet voorziet ook in het opstellen van een *Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling* in twee delen tijdens die vijfjarige cyclus. Het deel van dit rapport dat in het begin van de cyclus gepubliceerd wordt, is een toekomstverkenkend deel. Het bespreekt de verwachte evoluties in het licht van de Europese en internationale ontwikkelingen en stelt alternatieve scenario's voor duurzame ontwikkeling voor om de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen in de langetermijnvisie te bereiken. Het deel gepubliceerd 15 maanden voor het einde van de cyclus maakt een stand van zaken op en een evaluatie van de bestaande toestand en van het beleid inzake duurzame ontwikkeling. Dit laatste omvat een evaluatie van de uitvoering van het Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling. Deze twee delen van het federaal rapport dragen bij tot de verbetering van de inhoud van het plan, waardoor de kwaliteit van de beslissingen en de uitvoering ervan worden verbeterd. De bij de wet ingestelde leercyclus voor duurzame ontwikkeling draagt op deze manier bij tot de inspanningen voor een goed bestuur.

Concreet bestaat de cyclus van vijf jaar dus uit een opeenvolging van twee sleuteldocumenten: een federaal plan en een federaal rapport in twee delen.

- Het Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling werd aangenomen op 1 oktober 2021, binnen het jaar na de regeringsovername van 2 oktober 2020, zoals bij wet voorzien (Federale regering, 2021). Dit nieuwe plan komt na een onderbreking van de cyclus van plannen. Het laatste aangenomen plan dekte oorspronkelijk de periode 2004-2008 en werd daarna verlengd tot de aanname van een nieuw plan (FPB, 2019).
- Het Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling wordt in twee delen gepubliceerd in de loop van een vijfjarig plan: een toekomstverkenkend deel in het begin van de cyclus (FPB, 2022) en een evaluerend deel 15 maanden voor het aannemen van een nieuw plan (FPB, 2019 en publicatie van het volgend evaluerend deel voorzien in de lente 2024).

Om de evaluatie van een federaal plan te kunnen doen ontwikkelde het Federaal Planbureau in 2005 een opvolgingsindicator (FPB, 2005). Dit is een indicator die informatie geeft over de vooruitgang van

de maatregelen uit een Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling. Deze indicator kon worden ontwikkeld dankzij de informatie uit de rapporten van de leden van de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO) en met name de bijbehorende databank. De leden van de ICDO, vertegenwoordigers van de Federale overheidsdiensten, de Programmatorische overheidsdiensten en het Ministerie van Defensie zorgen inderdaad voor een jaarlijkse opvolging van de uitvoering van elke individuele maatregel van een plan in deze databank. Het is aan de hand van deze gedetailleerde informatie dat de globale balans van de uitvoering van een federaal plan kan worden opgesteld.

Deze Working Paper presenteert in hoofdstuk één de methodologische aspecten hiervan. Op deze basis wordt een berekening gemaakt voor het in oktober 2021 aangenomen Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling en dat elk jaar vanaf het voorjaar van 2023. Hoofdstuk twee geeft deze eerste resultaten. De Working Paper levert zo een bijdrage aan de evaluerende opdracht van het federaal rapport.

1. Methodologische aspecten

1.1. Definitie van de indicator

Voor de evaluatie van de uitvoering van de Federale plannen inzake duurzame ontwikkeling werd begin de jaren 2000 geleidelijk een methode ontwikkeld. De indicator voor de uitvoering van deze federale plannen werd voor het eerst gepubliceerd in het derde Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling voor het Federaal plan 2000-2004 (Federale regering, 2000 en FPB, 2005, p. 145), gebaseerd op de fasen van het beslissingsproces zoals onder andere gedefinieerd in het tweede federaal rapport (FPB, 2002, p. 112 en Delbaere *et al.*, 2005).

Vervolgens werd de indicator vereenvoudigd (FPB, 2009) tot zijn huidige definitie: *uitvoering van het Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling*.

Deze indicator synthetiseert de informatie over het uitvoeringsniveau van elk van de maatregelen in een Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling in één enkele indicator. Hij wordt opgesteld door elk van de maatregelen van een plan te rangschikken volgens het gevolg dat eraan wordt gegeven. Dit gevolg wordt geëvalueerd op basis van de informatie die de leden van de ICDO in hun jaarverslagen en de bijbehorende databank verstrekken.

Elk van de maatregelen van een federaal plan is daarom gerangschikt volgens het bereikte stadium in het besluitvormingsproces. Deze maatregelen zijn dus elk afzonderlijk onderverdeeld in vier uitvoeringsfasen volgens hun vooruitgang (*zonder gevolg*, *voorbereiding*, *uitvoering* of *monitoring*) en twee andere categorieën die verwijzen naar een situatie van niet-uitvoering op het moment van de evaluatie (*achterhaald* en *zonder informatie*).

1. *Zonder gevolg*: categorie van maatregelen waarvoor er nog geen enkel voor derden merkbaar initiatief voor de uitvoering werd genomen.
2. *Vorbereiding*: concrete uitwerking van de maatregel. Die fase loopt in theorie tot het moment waarop de doelen en instrumenten zijn gekozen en klaar om uitgevoerd te worden.
3. *Uitvoering*: formulering, goedkeuring en afkondiging van de maatregelen, gevolgd door hun implementatie.
4. *Monitoring*: verzameling van gegevens over de uitvoering van een individuele maatregel van het plan, wat eventueel tot bijstellingen kan leiden en, in voorkomend geval, tot een wetenschappelijke evaluatie met als doel het beleid oriënteren door advies uit te brengen over het opzet en de opvolging ervan.
5. *Achterhaald*: categorie van maatregelen die door nieuwe beslissingen achterhaald zijn (bijvoorbeeld door maatregelen op andere beleidsniveaus).
6. *Zonder informatie*: categorie van maatregelen waarover geen informatie beschikbaar is.

1.2. Berekening van de indicator

Op basis van de ervaring opgedaan tijdens de opvolging van de eerste twee federale plannen (2000-2004 en 2004-2008) hebben het FPB en de ICDO in het kader van het laatste federaal plan (Federale regering, 2021) al in de lente van 2021 besloten om een gemeenschappelijke aanpak op te stellen om ervoor te zorgen dat de door de wet gevraagde evaluatie van het beleid door beide instellingen beter samenhangt dan in het verleden. Het hoofddoel van deze gemeenschappelijke aanpak is ervoor te zorgen dat de meest volledige gegevens over de uitvoering van het plan beschikbaar zijn.

In dit verband is voor de ICDO een dubbele rol weggelegd: enerzijds de uitvoering van de federale plannen coördineren en steunen, anderzijds de databank voor de opvolging van de maatregelen van het plan jaarlijks aanvullen. De ICDO voert op deze manier een eerste interne opvolging uit. In de tweede plaats vindt een externe evaluatie plaats via de berekening van de indicator door het Federaal Planbureau. De nauwe samenwerking tussen de twee instanties garandeert de geldigheid van de verkregen resultaten. Ten slotte komt de complementariteit van de interne opvolging en de externe evaluatie de evaluatiecultuur van het duurzame-ontwikkelingsbeleid ten goede.

De samenwerking in het kader van de voorbereiding van het derde federaal plan is tot stand gekomen via een proces in verschillende fasen dat gezamenlijk door het FPB en de ICDO wordt uitgevoerd. De eerste stap (1.2.1) was de identificatie van de afzonderlijke maatregelen van het plan in het voorjaar van 2022. Daarna vindt vanaf het najaar van 2022 een jaarlijks iteratief proces plaats. Dit proces omvat een fase van gegevensverzameling (1.2.2), een analyse- en valideringsfase van de verzamelde gegevens (1.2.3) en ten slotte een berekeningsfase van de indicator als zodanig (1.2.4).

1.2.1. Identificatie van de maatregelen

Om de uitvoering te kunnen volgen, moeten de afzonderlijke maatregelen van het federaal plan worden geïdentificeerd. Voor de Plannen 2000-2004 en 2004-2008 waren de lijst van maatregelen die door de ICDO voor zijn opvolging werd gebruikt en de lijst die door het FPB voor zijn evaluatie werd gebruikt niet exact dezelfde. Met het oog op een grotere overeenkomst hebben de twee instellingen samengewerkt om de maatregelen van het op 1 oktober 2021 aangenomen federaal plan vast te stellen. Deze samenwerking om één enkele lijst van maatregelen op te stellen, maakt een betere evaluatie van het plan mogelijk, aangezien voor alle samen geïdentificeerde maatregelen een opvolging van de uitvoering wordt georganiseerd.

Dit heeft geleid tot één lijst van 239 afzonderlijke maatregelen. Zij zijn vanuit operationeel oogpunt geïdentificeerd, namelijk zodat zij kunnen worden gebruikt voor de opvolging van het plan. Elke maatregel moet op unieke wijze kunnen worden ingedeeld volgens de categorieën uit paragraaf 1.1. Elk van de maatregelen van het plan wordt ook gekenmerkt aan de hand van andere criteria: de verantwoordelijke voor de uitvoering ervan, het instrument dat voor de uitvoering wordt gebruikt, enz. (FPB, 2022). Deze criteria kunnen gebruikt worden om opsplitsingen te berekenen van de indicator van de uitvoering van het plan in zijn globaliteit (zie 1.2.4).

1.2.2. Gegevensverzameling

De ICDO en haar leden zijn verantwoordelijk voor de opvolging van de uitvoering van de federale plannen inzake duurzame ontwikkeling in elke federale overheidsdienst. Zonder deze opvolging zou het moeilijk zijn om tussentijdse evaluaties te maken en de voortgang van de uitvoering van een plan te volgen terwijl het nog loopt en om een eindevaluatie op te maken. Daarvoor heeft de ICDO een jaarlijks rapporteringsmechanisme ontwikkeld. Het bevat twee soorten gegevens: de stand van uitvoering van de maatregelen en kwalitatieve informatie over de maatregelen.

Concreet gebeurt deze opvolging van de uitvoering van de federale plannen inzake duurzame ontwikkeling in een databank die bestaat uit een fiche per maatregel. Elke fiche wordt jaarlijks ingevuld door het (de) voor die maatregel verantwoordelijke ICDO-lid (leden) met de verschillende verwezenlijkingen om de overeenkomstige maatregel uit te voeren. Door ruwe gegevens te verstrekken voor alle maatregelen van het federaal plan, volgt het niet alleen deze maatregelen op en voert het dus een interne opvolging uit van de uitvoering van het plan, maar vormt het ook een zeer nuttig instrument voor de externe evaluatie van deze uitvoering in de Federale rapporten inzake duurzame ontwikkeling. Naast een beschrijvende tekst van de verwezenlijkingen van elk van deze maatregelen voegen de leden van de ICDO een categorie toe op basis van de indicator voor de uitvoering van de plannen zoals omschreven in paragraaf 1.1.

Opdat de ICDO-databank het plan doorlopend zou kunnen volgen, zijn er periodes gepland om de gegevens aan te vullen en te valideren, zodat een jaarlijkse toestand van de situatie kan worden gepubliceerd in het activiteitenverslag van de ICDO.

1. September: herinnering om de databank aan te vullen met een toelichting van de methodologie. Zo kan elk lid van de ICDO deze opvolging uitvoeren en met name de juiste categorie toekennen naargelang van de uitvoeringsfase van de maatregel.
2. September tot december: de fase waarin de databank wordt aangevuld door de leden van de ICDO of de personen die belast zijn met de opvolging van de gegevens in elke overheidsdienst (theoretisch mogelijk van april tot december).
3. 31 januari: afsluitingsdatum voor het aanvullen van de databank.
4. Februari: gezamenlijke validering (zie 1.2.3) van de gegevens door het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO), als secretariaat van de ICDO, en het FPB.
5. Maart: berekening van de indicator door het FPB (zie 1.2.4) voor publicatie in het jaarverslag van de ICDO en voor een jaarlijkse publicatie door het FPB over de opvolging van de uitvoering van het plan.

1.2.3. Analyse en validering van de gegevens

De ICDO verstrekt twee soorten gegevens over de maatregelen:

- een uitvoeringsfase (zie paragraaf 1.1) en
- tekstinformatie die vermeldt wat er in de praktijk is gedaan voor de uitvoering ervan.

Op basis hiervan kent het FPB een status toe aan de maatregelen van het federaal plan. Die status is ofwel een uitvoeringsfase (*zonder gevolg, voorbereiding, uitvoering of monitoring*), ofwel een andere categorie die informeert over de situatie van niet-uitvoering op het moment van de evaluatie (*achterhaald of zonder informatie*).

a. Individuele verificatie, coherente validatie

Het FPB onderzoekt de door de ICDO verstrekte ruwe gegevens voor elke afzonderlijke maatregel en kent daarna aan elke afzonderlijke maatregel een status toe. Deze fase van validering vergt dus een individuele verificatie voor elk van de maatregelen. Belangrijk is wel dat de validering op basis van die individuele verificatie voor elke afzonderlijke maatregel steeds op dezelfde manier gebeurt en er dus een coherente validatie is voor alle 239 maatregelen van het federaal plan. In het kader van de evaluatie van de uitvoering van het Plan 2004-2008 werd immers vastgesteld dat de uitvoeringsfasen niet altijd op homogene wijze werden geïnterpreteerd of gebruikt door de verschillende personen die de gegevens in de databank invoerden (FPB, 2009).

Meer concreet verloopt de validering door het FPB van elke afzonderlijke maatregel in verschillende stappen. Verschillende scenario's zijn mogelijk.

1. Als de in de databank vermelde uitvoeringsfase *zonder gevolg* is, wordt deze indicatie als zodanig gevalideerd. De vermelding van deze fase geeft aan dat er nog niets is gedaan om die maatregel uit te voeren.
2. Als de in de databank vermelde uitvoeringsfase *voorbereiding, uitvoering, monitoring of achterhaald* is, wordt de tekstinformatie gecontroleerd.
 - Als er geen tekstinformatie wordt verstrekt, wordt er een verzoek gedaan aan het lid van de ICDO dat verantwoordelijk is voor de maatregel om deze tekstinformatie te verstrekken. Als er na dit verzoek nog altijd geen tekstinformatie wordt aangeleverd, krijgt de maatregel de status *zonder informatie* omdat de aangegeven uitvoeringsfase zonder deze tekstinformatie niet gevalideerd kan worden.
 - Als er tekstinformatie wordt verstrekt, wordt er gecontroleerd of deze informatie overeenstemt met de aangegeven uitvoeringsfase. Deze laatste wordt indien nodig aangepast op basis van de tekstinformatie opdat er een coherente evaluatie zou zijn doorheen de 239 maatregelen van het federaal plan.
3. Als er in de databank geen uitvoeringsfasen zijn vermeld, wordt de tekstinformatie gecontroleerd.
 - Als er tekstinformatie wordt verstrekt, wordt daaraan door het FPB een uitvoeringsfase gekoppeld.
 - Als er geen tekstinformatie wordt verstrekt, wordt contact opgenomen met het ICDO-lid dat verantwoordelijk is voor de maatregel om informatie te verkrijgen. Als er geen informatie wordt verstrekt, wordt deze maatregel ingedeeld in de uitvoeringsfase *zonder informatie*.

b. Coherente validatie leidt tot één algemene status voor elke maatregel

Aangezien de meeste maatregelen interdepartementaal zijn, kunnen verschillende overheidsdiensten rapporteren over dezelfde maatregel, maar één maatregel kan uiteraard maar één status toegekend krijgen. De status die het FPB toekent, is gebaseerd op de verstrekte informatie van de overheidsdienst die ofwel als enige rapporteert, ofwel de verantwoordelijke, coördinerende overheidsdienst is. Een maatregel waarbij een overheidsdienst bijvoorbeeld een initiatief neemt om een werkgroep te coördineren, krijgt een status toegekend op basis van de informatie die de coördinerende overheidsdienst verstrekt. De overheidsdiensten die deelnemen aan de vergaderingen krijgen ook een status voor wat betreft hun uitvoering van de maatregel, maar die informatie bepaalt niet de algemene status van de maatregel.

Sommige maatregelen zijn echter maatregelen die alle overheidsdiensten moeten uitvoeren: bijvoorbeeld het integreren van de *Sustainable development goals* (SDG's) in de algemene beleidsnota's. Daar geldt de regel dat elke overheidsdienst een status voor die maatregel krijgt en dat de algemene status van de maatregel de modus (meest voorkomende status) is van de verschillende statussen van de overheidsdiensten. Wanneer er bijvoorbeeld zes overheidsdiensten de maatregel hebben uitgevoerd, vier geen gevolg hebben gegeven aan de maatregel en vijf geen informatie geven over de maatregel, wordt de algemene status *in uitvoering*.

c. Enkele slotbemerkingen

Het FPB kent een algemene status toe op basis van de door de ICDO verstrekte gegevens. Het gaat dus voort op de gegevens van de overheidsdiensten zelf en doet geen eigen onderzoek. Deze aanpak is de enige mogelijke met de beschikbare tijd en middelen voor de 239 maatregelen, maar is natuurlijk niet de meest objectieve en zekere methode. De indicator steunt, inderdaad, volledig op de gegevens van de ICDO-leden, die op hun beurt gebaseerd zijn op gegevens van de overheidsdiensten. Deze indicator is dus niet gebaseerd op primaire gegevens en bij de gegevensverzameling kunnen zich altijd fouten voordoen.

Ook zegt de indicator enkel iets over de *beleidsoutput* (de mate waarin de maatregelen zijn uitgevoerd) en niets over het *beleidseffect* van het federaal plan (FPB, 2009). Deze analyse laat niet toe daar uitspraken over te doen.

Om het globaal proces de komende jaren te verbeteren zal er een balans opgemaakt worden op basis van dit eerste rapporteringsjaar. De rapportering over de uitvoering van de maatregelen door de overheidsdiensten is inderdaad voor verbetering vatbaar en kan de kwaliteit van de evaluatie verbeteren, ook al is deze al zeer sterk verbeterd ten opzichte van de rapportering voor de Plannen 2000-2004 en 2004-2008. Voor een verdere verbetering lijkt het wenselijk dat overheidsdiensten over minder maatregelen zouden rapporteren. Wanneer verschillende overheidsdiensten een rol spelen in de uitvoering van een maatregel zou bepaald kunnen worden wie de verantwoordelijkheid van de rapportering op zich neemt, in plaats van de huidige situatie waar ze allen rapporteren. Dit zou samengaan met een grondigere rapportering waarbij hun opvolging zou gestaafd worden met documenten.

1.2.4. Berekening van de indicator

Eens gevalideerd kunnen de gegevens gebruikt worden voor de berekening van de indicator *uitvoering van het Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling*. Vanaf het voorjaar van 2023 zal het FPB deze indicator publiceren als onderdeel van de externe evaluatie in het kader van zijn Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling. Aangezien het evaluerend deel van dit federaal rapport slechts om de vijf jaar wordt gepubliceerd, zal er ook een specifieke jaarlijkse publicatie aan worden gewijd. Voor 2023 is dat deze Working Paper. Deze publicaties van het FPB zullen samenvallen met de publicatie van de indicator in het jaarverslag van de ICDO.

Naast deze indicator voor de uitvoering van het federaal plan in zijn globaliteit worden ook opsplitsingen berekend. De maatregelen werden immers ook geanalyseerd aan de hand van verschillende criteria, zoals beschreven in het eerste hoofdstuk van het Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling 2022 (FPB, 2022). Op basis hiervan kan de graad van uitvoering van de maatregelen aan de hand van deze criteria worden geanalyseerd. De daaruit voortvloeiende opsplitsingen van de algemene uitvoeringsindicator komen in de volgende punten aan bod.

Volgens verantwoordelijke en interdepartementaal karakter

De maatregelen vallen elk onder de verantwoordelijkheid van een Federale overheidsdienst/ Programmatorische overheidsdienst (FOD/POD). Dit maakt het mogelijk het interdepartementaal karakter van de maatregelen vast te stellen, wat een wettelijke vereiste is voor dit federaal plan.

Alle maatregelen werden in detail nagekeken en beoordeeld als 'interdepartementaal':

- als de ICDO, het Federaal instituut voor duurzame ontwikkeling (FIDO), de federale regering of alle federale overheidsdiensten verantwoordelijk zijn;
- als het federaal plan een samenwerking aangeeft tussen overheidsdiensten of met de gewesten of gemeenschappen (bijvoorbeeld: "*Implementeren van een interfederale strategie ter bestrijding van dakloosheid en thuisloosheid*");
- als de uitvoering van de maatregel een direct resultaat oplevert voor de andere overheidsdiensten. Vaak is de verantwoordelijke dan de FOD BOSA - Federale Overheidsdienst Beleid en Ondersteuning (bijvoorbeeld "*Een nota duurzaam aankoopbeleid met concrete piste zal door de FOD BOSA voorgelegd worden aan de regering*");
- als de uitvoering van de maatregel een samenwerking vraagt met andere overheidsdiensten omwille van de omvang van de inhoud (bijvoorbeeld "*de versterking van de eerstelijnszorg*", waarbij al meteen wordt verwezen naar de "*financiering, samenwerking, preventie, geïntegreerde zorg voor chronische ziekten enz*").

Sommige maatregelen werden beoordeeld als 'niet interdepartementaal':

- als er geen samenwerking voorzien is om de maatregel uit te voeren (bijvoorbeeld "*Evaluatie van de regelgeving inzake occasionele activiteiten (Wet betreffende de economische relance van 18 juli 2018)*");
- als de samenwerking beperkt is tot een federale overheidsdienst en de (beleidscel van) de bevoegde minister (bijvoorbeeld "*Evaluatie van de flexi-jobreglementering*");

- als de samenwerking bestaat uit het vragen van een advies aan een adviesraad of een expertengroep (bijvoorbeeld: "*Wat betreft het strafwetboek zal er aan de experts gevraagd worden om advies te geven omtrent de opname van ecocide en femicide in het nieuw strafwetboek*");
- als de samenwerking bestaat uit het vragen van een input bij het bepalen van een standpunt (bijvoorbeeld bij "*Bepleiten in internationale fora: De FOD Sociale Zekerheid is de entiteit die belast is met het opstellen van een kadernota, in nauw overleg met de FOD Buitenlandse Zaken op basis van politieke instructie*").

Volgens hoofdstuk

De maatregelen kunnen opgesplitst worden in 9 categorieën naargelang het hoofdstuk waarin ze opgenomen worden.

- De uitvoering van de SDG's versnellen (Richtlijnen)
- Beleidscoherentie (Richtlijnen)
- De voorbeeldrol van de staat versterken (Richtlijnen)
- Niemand achterlaten (Interdepartementale acties)
- Versterken van de veerkracht tegen risico's (Interdepartementale acties)
- Hervormen van de Belgische economie (Interdepartementale acties)
- Veranderen van mobiliteitsmodel (Interdepartementale acties)
- Financiering (Interdepartementale acties)
- Internationaal (Interdepartementale acties)

Volgens timing

De maatregelen kunnen opgesplitst worden naargelang een timing wordt aangegeven. Hierbij zijn er vier mogelijkheden:

- er is geen timing aangegeven,
- er wordt een einddatum aangegeven,
- er wordt verwezen naar een continue uitvoering,
- er wordt een startdatum aangegeven.

Volgens beleidsinstrument

De maatregelen kunnen ook opgesplitst worden naargelang het beleidsinstrument dat ze gebruiken. De classificatie van die beleidsinstrumenten is overgenomen uit het Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling uit 2011 (FPB, 2011, p. 60) dat is gebaseerd op een gelijkaardige classificatie uit een eerder federaal rapport (FPB, 2005, p. 144) en een Working Paper over het gevoerde beleid voor duurzame ontwikkeling in België (Delbaere *et al.*, 2005, p. 20). Ze onderscheidt zeven categorieën met een

duidelijkere en uitgebreidere omschrijving dan in het oorspronkelijke citaat hieronder in het cursief vermeld.

- *Regulerende instrumenten: normen, vergunningen, beperkingen...* Hiertoe worden ook "omzendbrieven", "effectbeoordelingen opstellen", "controles op regels" gerekend.
- *Economische instrumenten: subsidies, belastingen, lastenverlagingen...* Maar ook "budget vrijmaken om", "instellingen oprichten", "diensten versterken". Bij deze laatste twee gaat het om operationele diensten met een concrete opdracht (als het meer algemeen gaat over structuren opzetten om bepaalde doelstellingen te bereiken, gebruikt de maatregel een programmerend instrument volgens deze analyse).
- *Communicatieve instrumenten: bewustmakingscampagnes, gebruik van verschillende communicatiekanalen...* Hieronder worden volgende zaken gerekend: "informatiecampagnes", "opleidingen en vormingen", "studiedagen", "informereren over", "kennis vergaren en verspreiden".
- *Vrijwillige instrumenten: vrijwillige overeenkomsten...* En verder ook "een participatief traject opstarten", "samenwerkingen om", "werkgroep tussen diensten oprichten om", "deelname aan internationaal overleg", "deelname aan internationale conferenties", "raadplegingen", "overleg", "opzetten", "deelplatformen ondersteunen".
- *Opvolgingsinstrumenten: indicatoren, rapportage...* Ook "evaluaties", "analyses" worden hierbij gerekend.
- *Programmerende instrumenten: nog op te stellen plannen en niet nader toegelichte maatregelen.* Maar ook alle voorbereidingen van pakketten maatregelen, zoals "maatregelen voorbereiden", "voorstellen doen/uitwerken/...", "initiatieven nemen op verschillende vlakken", "instrumenten ontwikkelen", "coördinatie doen", "structuren opzetten om iets te bereiken".
- *Onderzoeksinstrumenten: studies.* Maar ook "de mogelijkheden onderzoeken om een maatregel te nemen", "analyses", "nadenken over", "een inventaris maken", "toelichting over methodologie geven", "ontwikkelen en testen van een methodologie", "testen", "(ex-ante) evalueren van beleidsopties die nog moeten worden genomen", "experimenten opstarten".

Volgens impact op de samenleving

Volgens hun effect op de samenleving kunnen de maatregelen opgesplitst worden volgens drie categorieën.

- Wanneer een maatregel een onmiddellijk effect heeft op de samenleving, is de maatregel een 'directe maatregel'. Een voorbeeld is een btw-verlaging of een verplichting om een bepaalde norm te halen.
- Wanneer een maatregel pas later een effect heeft in de samenleving, is de maatregel een 'indirecte maatregel'. Een voorbeeld is hier om een btw-verlaging te bestuderen, verschillende opties te overwegen of een actieplan op te stellen.
- Omdat het onderscheid niet altijd zwart-wit is, is er ook een tussencategorie waarin 'gedeeltelijk directe maatregelen' vallen: een sensibiliseringscampagne voor de consument heeft slechts effect doordat de consument eerst gesensibiliseerd wordt en pas daarna zijn gedrag verandert. Maar aangezien dat gedrag in principe snel kan veranderen, spreekt de analyse toch van een gedeeltelijk

direct effect. Zoals deze categorie aantoont, is er in een beperkt aantal gevallen een zekere subjectiviteit.

Volgens oorsprong van de maatregel

De maatregelen uit het federaal plan zijn niet allemaal nieuwe maatregelen die nog nergens werden voorgesteld. Vaak zijn het uitwerkingen van passages uit het regeerakkoord, waarin de regering zich ertoe verbindt om op een domein een aantal acties te ondernemen om bepaalde doelstellingen te realiseren. De maatregelen van het plan kunnen dan ook opgesplitst worden in 4 categorieën naargelang hun oorsprong.

- Een letterlijke weergave van een passage uit het regeerakkoord.
- Een uitwerking van een passage of maatregel uit het regeerakkoord.
- Andere beleidsbronnen, zoals het Rekenhof of een Europese richtlijn.
- Nieuwe maatregelen. Het federaal plan vermeldt geen externe oorsprong, maar mogelijk is die er wel. In elk geval respecteren de maatregelen het regeerakkoord en zijn ze er niet mee in tegenspraak. De regering heeft immers het federaal plan in zijn geheel met alle maatregelen ervan aanvaard.

2. Resultaten

2.1. De uitvoering van de maatregelen van het federaal plan in zijn globaliteit

De algemene indicator presenteert de resultaten van de uitvoering van de 239 maatregelen van het in oktober 2021 aangenomen Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling (Federale regering, 2021), zonder verdere opsplitsingen. Het is de eerste keer dat de resultaten worden gepresenteerd en ze zijn dan ook een nulmeting van de uitvoering.

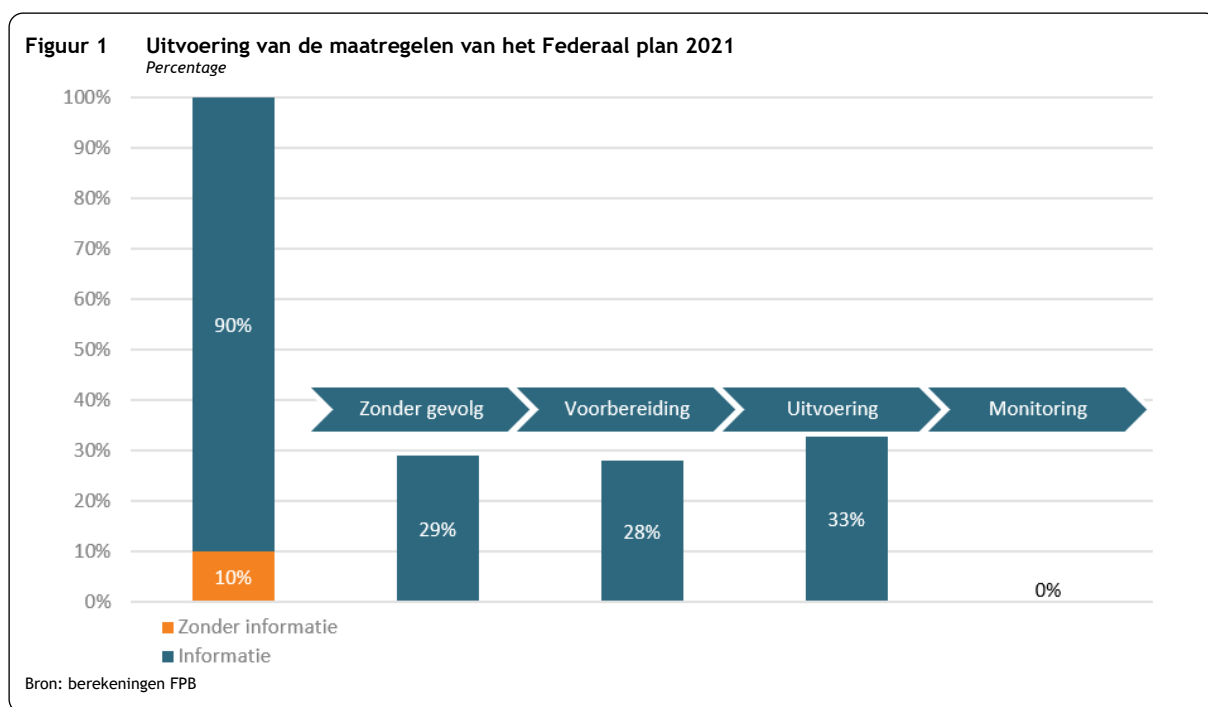
Eerst en vooral valt op dat de overheidsdiensten al over meer dan 90% van de maatregelen rapporteren. Dat wil ook zeggen dat er over bijna 10% van de maatregelen geen informatie is over de mate van uitvoering. In de toekomst kan dit cijfer enkel dalen, doordat de overheidsdiensten in de komende jaren ook over die bijna 10%, of 21 maatregelen informatie zullen geven.

Voor 70 maatregelen (29%) is de uitvoering niet gestart tijdens het eerste jaar van het vijfjaarlijks plan en deze zijn dan ook *zonder gevolg*. Ook hier geldt dat dit aantal enkel kan dalen in de komende jaren.

Daarnaast is er voor meer dan de helft van de maatregelen gestart met de uitvoering. Bij 68 maatregelen (28%) is de *voorbereiding* van de uitvoering gestart en 80 maatregelen (33%) zijn *in uitvoering*.

Er zijn (nog) geen maatregelen *in monitoring* (tenzij op het niveau van de overheidsdiensten, maar niet in het algemeen voor alle overheidsdiensten samen). Het is natuurlijk logisch dat er na één jaar looptijd van het plan nog maar weinig maatregelen in de fase van *monitoring* zitten, maar aangezien monitoring en evaluatie een essentiële stap is in een verbetercyclus, zou het goed zijn als er een groot aantal maatregelen in deze categorie terechtkomen in de resterende periode.

Er zijn ook geen maatregelen *achterhaald* door nieuwe beslissingen op andere beleidsniveaus. Figuur 1 geeft deze categorie dan ook niet weer.

2.2. Uitvoering van het federaal plan volgens verschillende criteria

Hieronder volgen de resultaten van de uitvoering van de maatregelen volgens verschillende criteria. Aangezien er geen maatregelen in de categorieën *achterhaald* en *in monitoring* zijn, worden die categorieën in de bespreking van de maatregelen niet meer weergegeven.

De grafieken met de absolute aantallen maatregelen volgens de verschillende criteria, worden hier ook uit het laatste federaal rapport (FPB, 2022) overgenomen omdat de maatregelen niet altijd gelijk verdeeld zijn: zo zijn er bijvoorbeeld heel weinig niet-interdepartementale maatregelen en minder maatregelen met een direct effect op de samenleving.

Bij de interpretatie van de gegevens moet er ook rekening gehouden worden met het feit dat een aantal categorieën een (zeer) klein aantal maatregelen bevatten.

2.2.1. Rapportage van de overheidsdiensten en uitvoering volgens interdepartementaal karakter

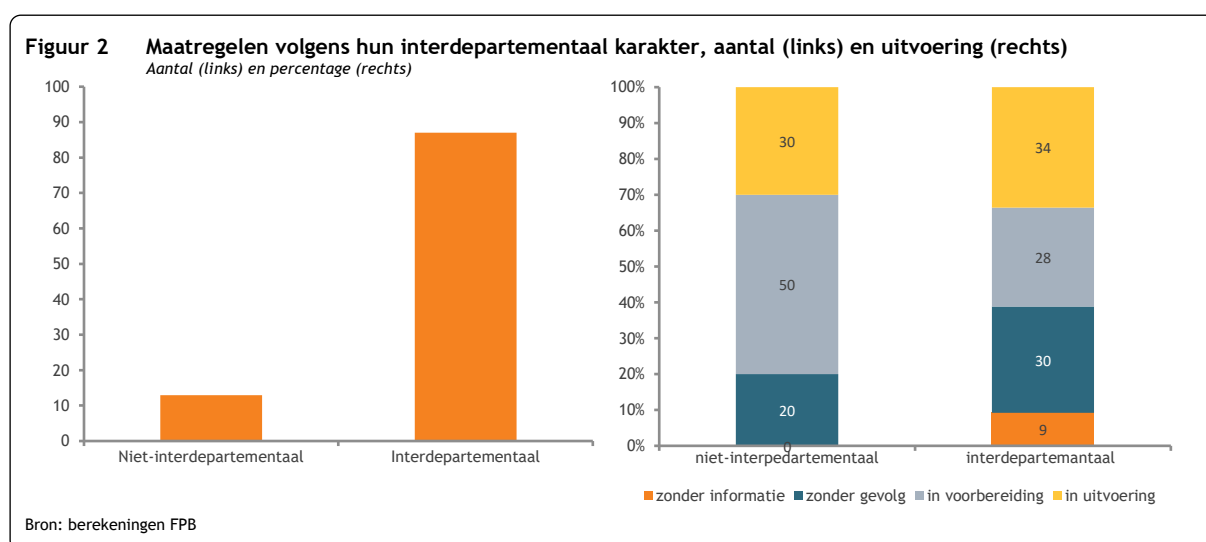
Zoals hierboven gezegd, is de algemene rapportering over de maatregelen na één jaar al vergevorderd. In een ideaal scenario is er over de uitvoering van elke maatregel informatie beschikbaar, maar dat is niet het geval. Dit punt gaat na hoe de verschillende overheidsdiensten rapporteren over de maatregelen waarover ze geacht worden te rapporteren. Er wordt geen onderscheid gemaakt naargelang de fase van uitvoering omdat de overheidsdiensten niet altijd vat hebben op de start van de uitvoering van een maatregel en de rapportage over het eerste jaar van het plan gaat.

Tabel 1 Rapportering over de maatregelen per overheidsdienst

OVERHEIDSDIENST	Aantal maatregelen	
	zonder informatie	met informatie
POD Wetenschapsbeleid	4	60
FOD Binnenlandse Zaken	0	63
FOD Beleid en ondersteuning	3	76
FOD Buitenlandse Zaken	16	56
Ministerie van Defensie	0	62
FOD Economie	6	87
Federaal Instituut Duurzame Ontwikkeling	1	76
FOD Financiën	0	100
FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu	10	125
FOD Justitie	72	3
FOD Kanselarij	28	34
POD Maatschappelijke Integratie	1	86
FOD Mobiliteit	0	84
FOD Sociale Zekerheid	0	86
FOD Werkgelegenheid en Sociaal Overleg	0	83

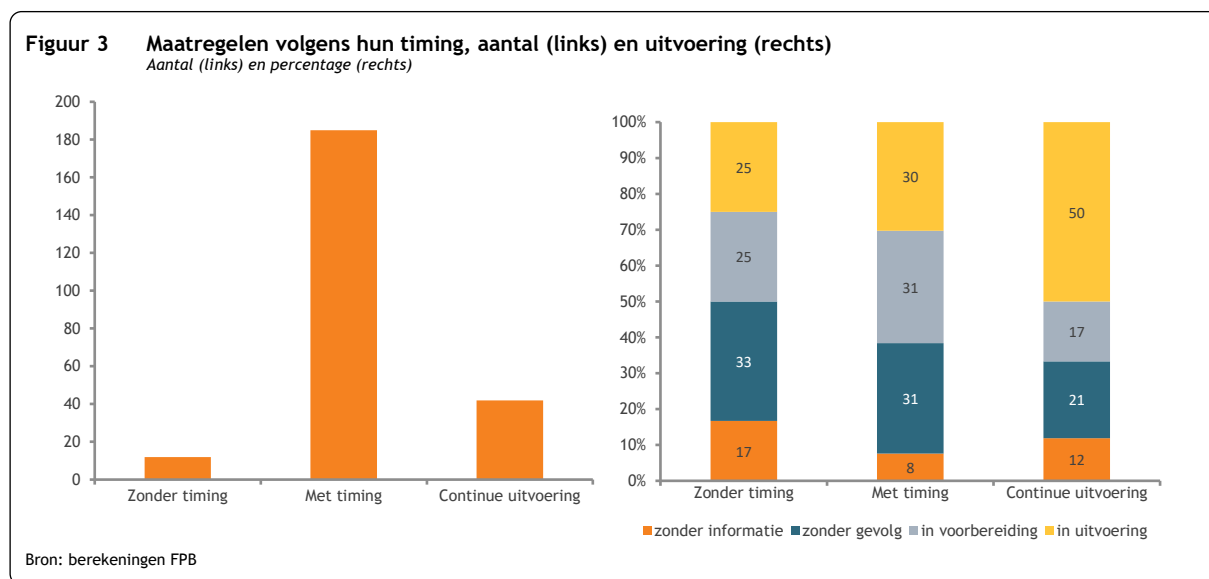
De cijfers geven aan dat de overheidsdiensten in het algemeen goed rapporteerden over de maatregelen. Liefst zes overheidsdiensten rapporteerden over alle maatregelen waarover ze moesten rapporteren, drie overheidsdiensten rapporteerden over meer dan 95% van de maatregelen, of quasi alle maatregelen en nog eens drie rapporteerden over meer dan 90% van de maatregelen.

Een maatregel is interdepartementaal als hij door meer dan één overheidsdienst wordt uitgevoerd of indien de maatregel wordt uitgevoerd door een overheidsdienst die de maatregel uitwerkt voor alle overheidsdiensten (bv. de raamcontracten aanpassen, de regelgevingsimpactanalyse hervormen...). De wet vraagt ook dat alle maatregelen meerdere overheidsdiensten bij de uitvoering betrekken. Het blijkt uit de analyse dat het overgrote deel van de maatregelen inderdaad een interdepartementaal karakter hebben en dat ze vaker zonder informatie en zonder gevolg zijn.

2.2.2. Uitvoering volgens timing

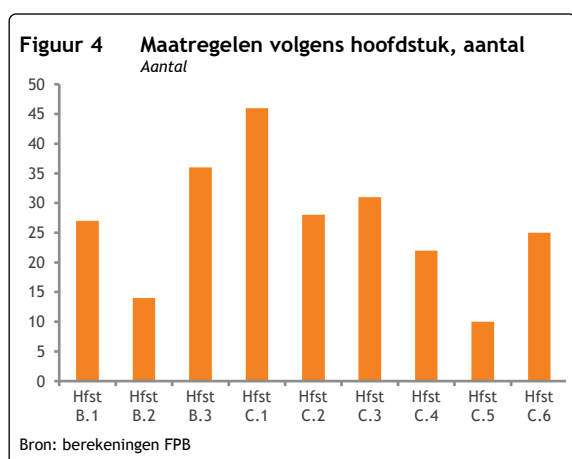
Om een beter overzicht te hebben op de uitvoering van de maatregelen, zijn hier twee categorieën maatregelen samengenomen: de maatregelen met een startdatum en de maatregelen met een einddatum. Het gaat er hier vooral om dat er een timing is voorzien. Over maatregelen met een timing wordt vaker gerapporteerd dan over maatregelen zonder een timing: over slechts 8% van de maatregelen met een timing is *geen informatie* beschikbaar, terwijl er over 17% van de maatregelen zonder timing *geen informatie* is. De maatregelen met een timing zijn ook vaker *in voorbereiding* of *in uitvoering* (61%) dan de maatregelen zonder timing (50%).

2.2.3. Uitvoering volgens het hoofdstuk van het federaal plan

Zoals het laatste federaal rapport beschreef, bestaat het federaal plan uit drie delen (FPB, 2022). Na een inleidend deel A, bevatten de delen B en C 239 maatregelen in negen hoofdstukken:

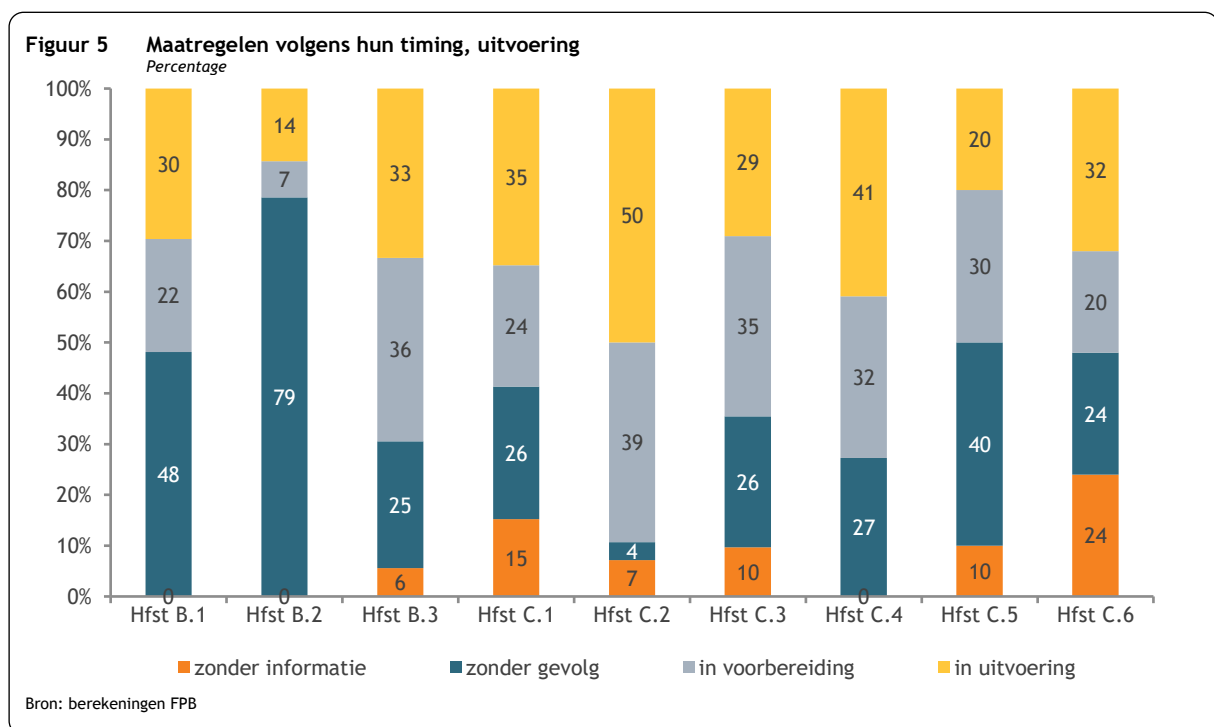
- B.1 - De uitvoering van de SDG's versnellen,
- B.2 - Beleidscoherentie,
- B.3 - De voorbeeldrol van de Staat versterken,
- C.1 - Niemand achterlaten,
- C.2 - Versterken van de veerkracht tegen risico's,
- C.3 - Hervormen van de Belgische economie,
- C.4 - Veranderen van mobiliteitsmodel,
- C.5 - Financiering,
- C.6 - Internationaal.

De 27 en 14 maatregelen van de eerste twee hoofdstukken zijn daarbij opvallend vaker *zonder gevolg* en tegelijk wordt er meer over gerapporteerd. Het zijn de maatregelen die het minst in een fase van

uitvoering zijn. Dit is waarschijnlijk onder andere gelinkt aan het feit dat ze door alle overheidsdiensten uitgevoerd moeten worden, wat één jaar na de aanneming van het plan, moeilijker is dan voor de andere maatregelen van het federaal plan waar telkens maar enkele overheidsdiensten betrokken zijn.

De maatregelen uit de hoofdstukken van het deel C 'Interdepartementale acties' zijn ook in het algemeen meer in een fase van uitvoering, behalve de hoofdstukken 'Financiering' en 'Internationaal'. De maatregelen uit het hoofdstuk 'Versterken van de veerkracht tegen risico's' zijn al vergevorderd in hun uitvoering: bijna 90% van de maatregelen is ofwel *in voorbereiding*, ofwel *in uitvoering*. In dit hoofdstuk zitten dan ook alle maatregelen die hun oorsprong vinden in de recente gebeurtenissen in België en de wereld, namelijk de covid-19-crisis.

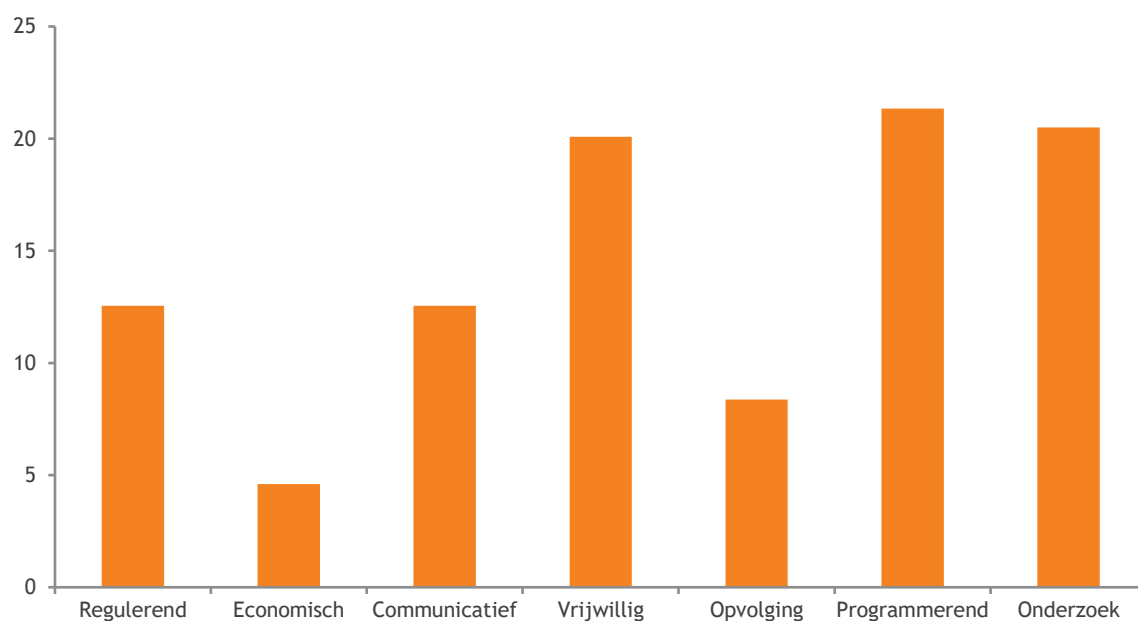
2.2.4. Uitvoering volgens beleidsinstrument en effect op de samenleving

Zoals onderstaande grafiek toont, zijn er meer maatregelen die *zonder informatie* zijn bij de opvolgings- (20%), regulerende (10%) en economische instrumenten (27%) dan gemiddeld (8,7%). Bij de twee laatste, zijn er wel het minste maatregelen *zonder gevolg* (13% en 9%). De maatregelen die vrijwillige beleidsinstrumenten gebruiken, worden dan weer opvallend meer uitgevoerd (bijna de helft, 48% van de maatregelen).

Het is moeilijk om te speculeren over de redenen hiervoor, maar een mogelijke hypothese is dat de voorbereiding van opvolgingsmaatregelen minder voorbereiding vergt en dus sneller en makkelijker uit te voeren zijn. Het geheel geeft een gemengd beeld waarbij slechts een verdere analyse kan verduidelijken hoe de verschillen ontstaan. Dat valt echter buiten deze eerste analyse.

Figuur 6 Maatregelen volgens beleidsinstrument, aantal

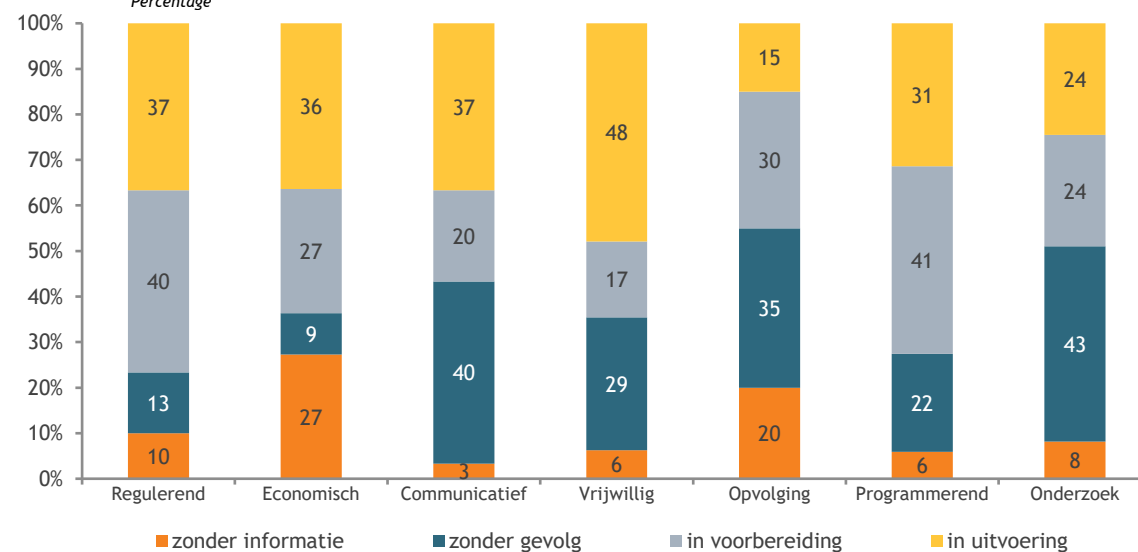
Aantal

Bron: berekeningen FPB

Figuur 7 Maatregelen volgens beleidsinstrument, uitvoering

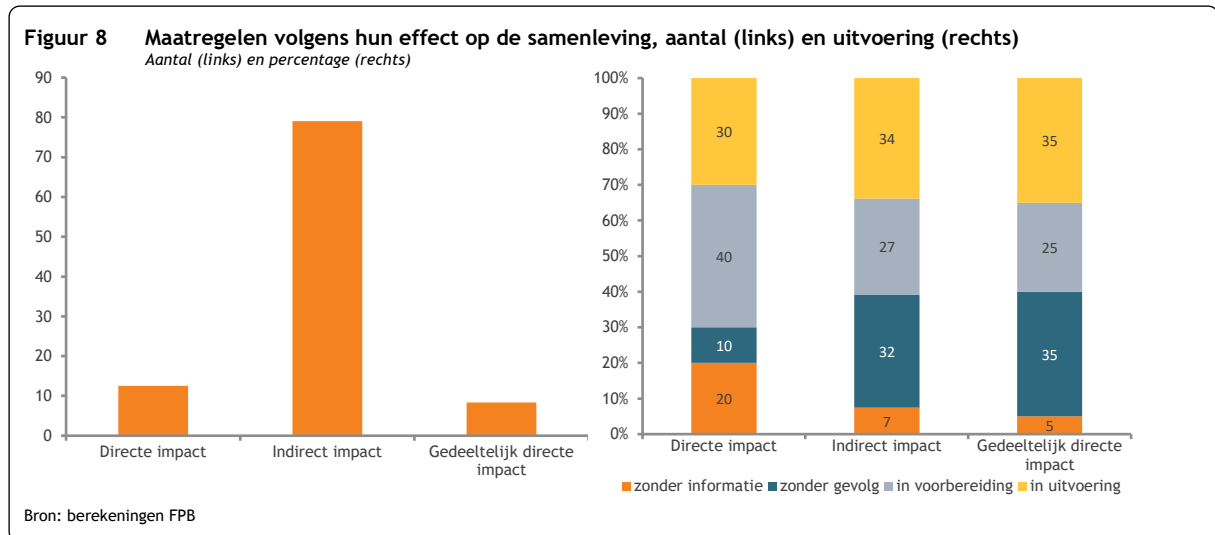
Percentage

Bron: berekeningen FPB

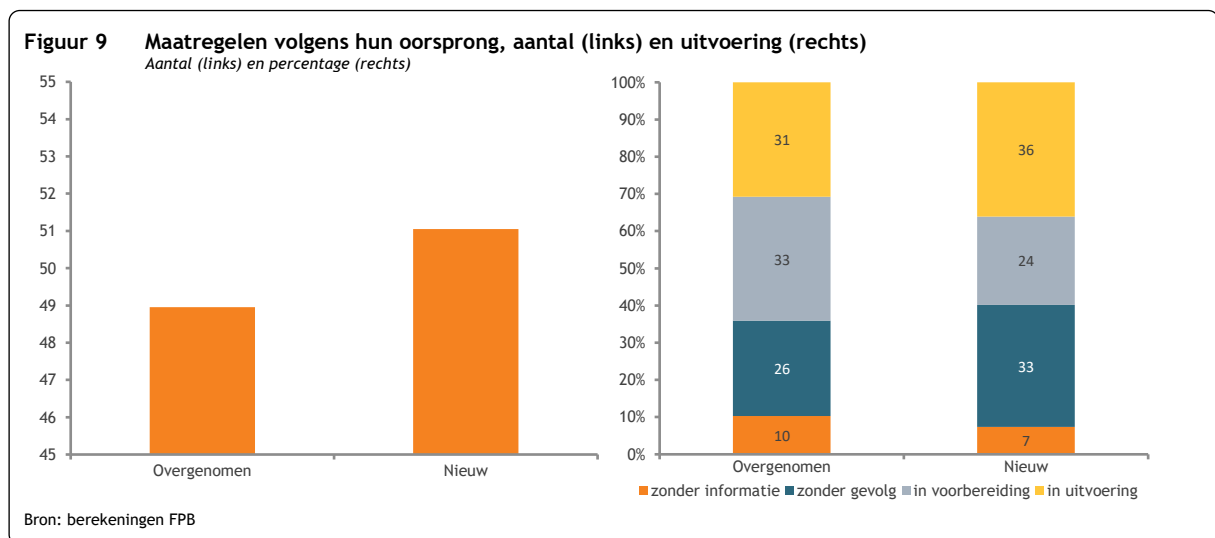
Hetzelfde beeld tekent zich af bij maatregelen die een direct effect op de samenleving hebben. Die maatregelen gebruiken meestal regulerende en economische beleidsinstrumenten en zijn minder *zonder gevolg* (10%), maar vaker *zonder informatie* (20%) dan de andere maatregelen. Ze zijn vaker *in voorbereiding* (40%) of *in uitvoering* (30%).

Ook al gaat het om een eerder klein aantal maatregelen (30 van de 239) met een direct effect op de samenleving, toch zijn de verschillen redelijk uitgesproken en pleiten deze cijfers voor het opnemen van maatregelen met een direct effect met als doel de uitvoering van de maatregelen te verhogen en de beleidskracht van het federaal plan te vergroten.

2.2.5. Uitvoering volgens beleidsbron of oorsprong van de maatregelen

De maatregelen uit het federaal plan zijn ofwel nieuw ofwel overgenomen uit een andere beleidsbron. Meestal is dat het regeerakkoord, waarbij er ofwel een letterlijke passage wordt overgenomen uit het regeerakkoord, ofwel duidelijk wordt verwezen naar één of meerdere pagina's. Het is ook mogelijk dat een andere bron wordt aangehaald, zoals een rapport van het Rekenhof of een Europese richtlijn. Om de analyse eenvoudig te houden, wordt de mate van uitvoering hier geanalyseerd voor twee groepen maatregelen: de 'nieuwe' maatregelen en de maatregelen die werden overgenomen uit een andere beleidsbron.

De overgenomen maatregelen zijn iets vaker *zonder informatie* (10% tegenover 7%) en iets minder vaak *zonder gevolg* (26% tegenover 33%). De overgenomen maatregelen zijn vaker *in voorbereiding* (33% tegenover 24%) en minder vaak *in uitvoering* (31% tegenover 36%). De verschillen zijn echter niet heel uitgesproken. Het bovenstaande onderscheid is inhoudelijk het meest relevant, maar een verdere opsplitsing van de 'overgenomen' maatregelen leert dat vooral de maatregelen met andere beleidsbronnen dan het regeerakkoord in een fase van uitvoering zijn.

Bibliografie

- BS (1997), *Wet van 5 mei 1997 betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling*, Belgisch Staatsblad, 18/06/1997, pp. 16270-16275; sindsdien verscheidene keren gewijzigd; https://www.ejustice.just.fgov.be/doc/rech_n.htm.
- Delbaere P., Dresselaers P. & Gouzée N. (2005), *Het gevoerde beleid inzake duurzame ontwikkeling*, Working Paper 1-05, Brussel: Federaal Planbureau, www.plan.be.
- Federale regering (2000), *Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling 2000-2004*, <https://www.duurzameontwikkeling.be> (geraadpleegd op 03/04/2023).
- Federale regering (2004), *Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling 2004-2008*, <https://www.duurzameontwikkeling.be> (geraadpleegd op 03/04/2023).
- Federale regering (2021), *Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling*, <https://www.duurzameontwikkeling.be> (geraadpleegd op 03/04/2023).
- FPB (2002, 2005, 2009, 2019, 2022), *Federale rapporten inzake duurzame ontwikkeling*, Brussel: Federaal Planbureau, www.plan.be.
- FRDO (2021), *Advies over het Voorontwerp van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling*, <https://www.frdo-cfdd.be/> (geraadpleegd op 03/04/2023).

Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut die beleidsrelevante studies en vooruitzichten maakt over economische, socio-economische en milieuvraagstukken. Daarnaast bestudeert het de integratie van die vraagstukken in een context van duurzame ontwikkeling. Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen.

De werkzaamheden van het FPB worden steeds gekenmerkt door een onafhankelijke benadering, transparantie en aandacht voor het algemeen welzijn. De kwaliteit van de gegevens, een wetenschappelijke methodologie en de empirische geldigheid van de analyses staan daarbij centraal. Tot slot zorgt het FPB voor een ruime verspreiding van de resultaten van zijn werkzaamheden en draagt zo bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau is EMAS en Ecodynamische Onderneming (drie sterren) gecertificeerd voor zijn milieubeheer.

Belliardstraat 14-18, 1040 Brussel

+32-2-5077311

www.plan.be

contact@plan.be

Overname wordt toegestaan, behalve voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.

Verantwoordelijke uitgever: Baudouin Regout

Wettelijk Depot: D/2023/7433/8